

**Katsaus STEAn
yleisavustuksista
8.11.2018**

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA) **yleisavustusta** (Ay) myönnetään sosiaali- ja terveysjärjestöille sääntöjen mukaiseen yleishyödylliseen toimintaan sekä siihen liittyviin yleiskuluihin.

Valtionavustuslain 5 §:n mukaisesti yleisavustus voidaan myöntää avustuksen saajan toimintaan yleisesti (Ay-avustus) tai tiettyyn osaan sen toiminnasta (kohdennettu toiminta-avustus eli Ak-avustus).

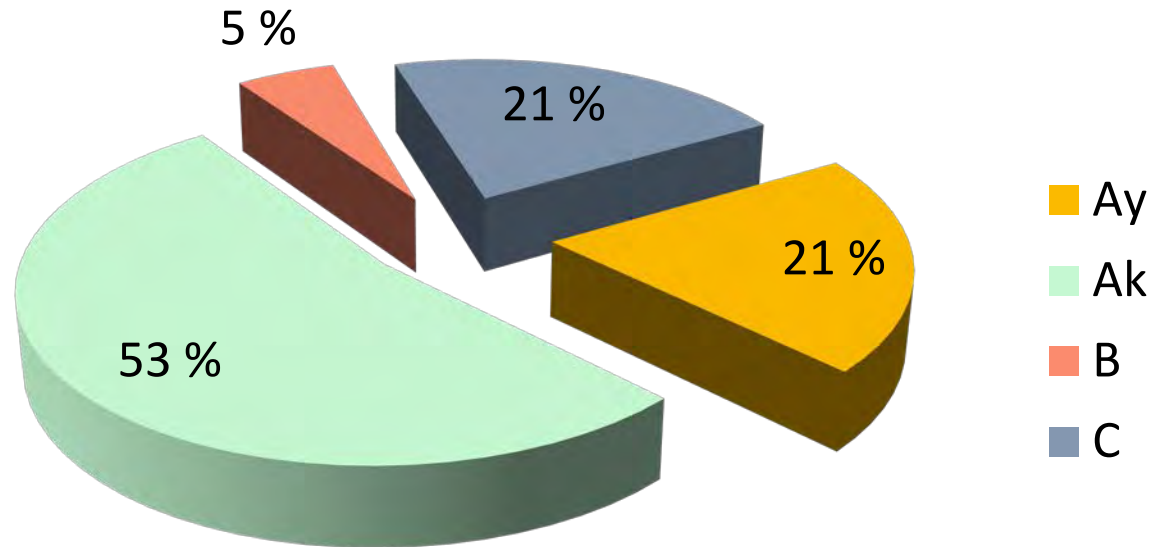
Tuloksellisuus- ja vaikutus selvityksen (TVS) avulla STEA seuraa ja arvioi avustetun toiminnan tuloksellisuutta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Tämä katsaus kuvaa yleisavustusten (Ay-avustus) tuloksellisuus- ja vaikutus selvityksistä tehtyjä havaintoja ja niihin liittyviä johtopäätöksiä.

Yleistä yleisavustuksista

- Vuonna 2016 yleisavustuksen saajia oli 160, yhteenlaskettu avustussumma 63 684 649 euroa
- Vuonna 2017 yleisavustuksen saajia oli 171 ja yhteenlaskettu avustussumma 65 550 421 euroa
- Pienin myönnetty yleisavustus oli 15 000 euroa ja suurin 2 374 000 euroa
- Yli miljoonan euron yleisavustuksia myönnettiin vuonna 2017 kymmenelle järjestölle
- Alle 50 000 euron yleisavustuksia myönnettiin vuonna 2017 kymmenelle järjestölle
- Avustuskohteissa palkattuja työntekijöitä 1187
- Yhdellä järjestöllä voi olla yksi STEAn yleisavustus

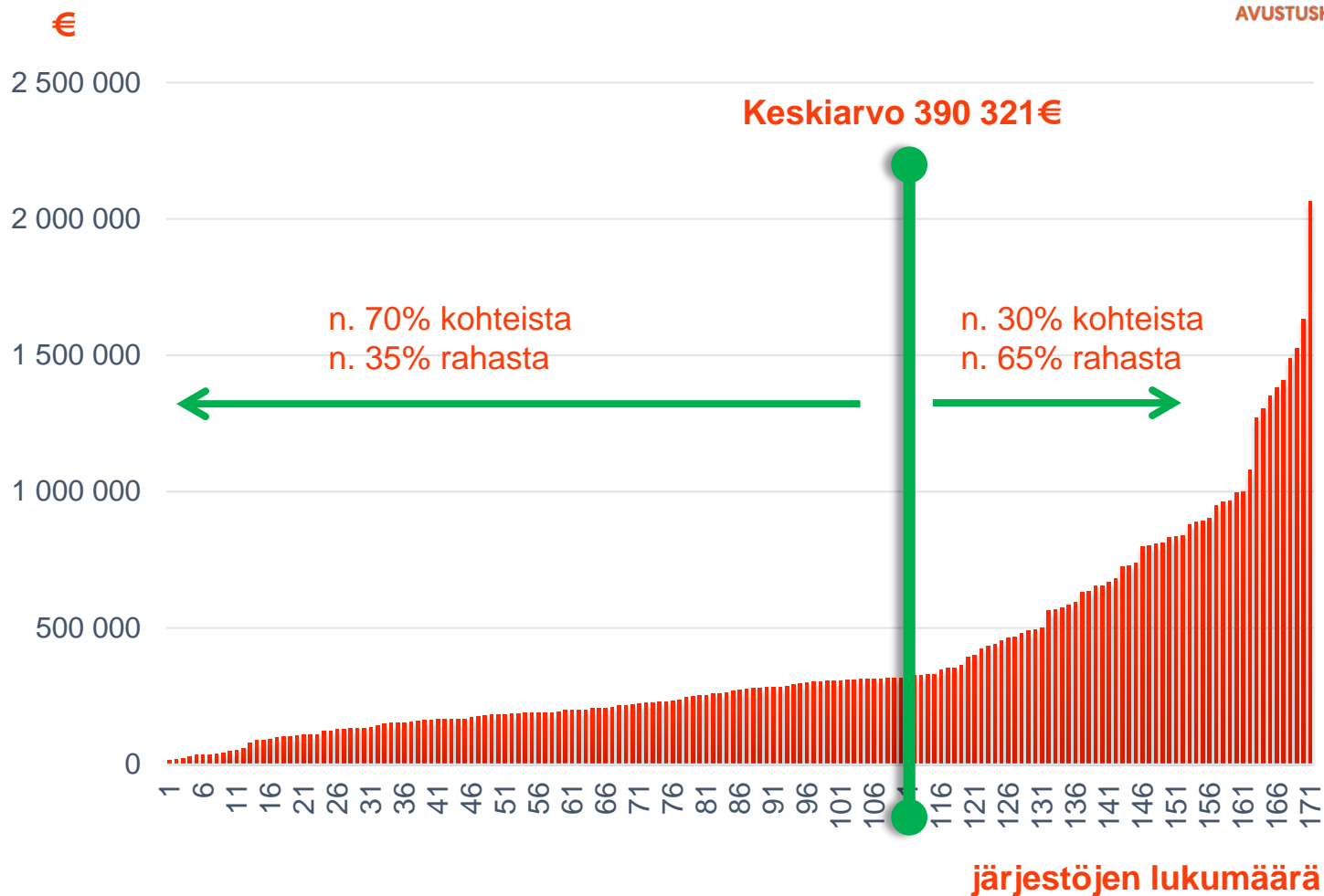
STE-avustuksista merkittävä osuus yleisavustuksiin vuonna 2017 (€)

Yleisavustusten jakautuminen

SOSIAALI- JA
TERVEYSJÄRJESTÖJEN
AVUSTUSKESKUS

Tuloksellisuus- ja vaikutusselvitys (TVS)

- Tietoja pyydettiin vuoden 2018 alussa kaikilta vuonna 2017 yleisavustusta (Ay-avustus) saaneilta järjestöiltä (171)
- Selvitys koski vuosien 2016 ja 2017 toimintaa
- Selvityksen tavoitteena oli saada kokonais käsitys siitä, mitä STEAn yleisavustuksella tehdään ja mitä tuloksia sillä saavutetaan
- Selvityksellä STEA sai tarpeellista uutta tietoa siitä mihin yleisavustusta käytetään. Tietoa hyödynnetään STEAn avustustoiminnan kehittämisessä

Yleisiä havaintoja aineistosta (1/2)

- Tavoitteet, toiminta ja tulokset on usein kuvattu samana asiana
- Samaa toimintoa kuvattiin useissa osioissa (esim. neuvontapalveluita kuvattiin sekä jäsenpalveluissa että muun toiminnan osioissa)
- Toiminnan tavoitteet on kuvattu usein liian laajoiksi suhteessa avustussummaan
- Tavoitteiden ja esitettyjen tulosten välistä yhteyttä on paikoin vaikeaa hahmottaa
- Järjestöjen selvitys- ja tutkimustieto ei ole avoimesti hyödynnettävissä

Yleisiä havaintoja aineistosta (2/2)

- Saadun tiedon perusteella on vaikea arvioida, mikä toiminta on toteutettu STEAn yleisavustuksella, koska järjestöt ovat raportoineet myös toimintaa, joka on tehty muulla rahoituksella/STE-avustuksella
- Yleisavustuksella katetaan erilaisia toimintoja ja toiminta on hyvin monipuolista. Osa toiminnasta vaikuttaisi soveltuvan paremmin avustettavaksi kohdennetulla toiminta-avustuksella
- STEA rajasi hallinnon selvityksen ulkopuolelle, mutta hallintoa raportoitiin eri yhteyksissä
- Osa esitetyistä havainnoista johtuu TVS-lomakkeen kysymyksen asettelusta, monitulkintaisesta ohjeistuksesta sekä siitä, että avustuksen saajat saivat tiedon raportointivelvoitteesta vasta vuonna 2017, joten selvityksessä pyydettyä tietoa ei pystytty keräämään täysipainoisesti raportointivuosilta 2016 ja 2017

SOSIAALI- JA
TERVEYSJÄRJESTÖJEN
AVUSTUSKESKUS

Selvityksen eri osa-alueisiin liittyvät havainnot

Havainnot tiedonkeruusta (1/2)

vastaajia 171/171

Kysymys lomakkeella: Miten keräsitte tietoa yleisavustetusta toiminnasta ja sen tuloksista?

- Lähes kaikki järjestöt keräävät seurantatietoa
- Tiedonkeruun toteutus vaihtelee järjestöjen kesken merkittävästi
- Osalla raportoidusta tiedosta ei ole suoraa yhteyttä avustetun toiminnan tavoitteisiin
- Puolet järjestöistä kertoo hyödyntävänsä keräämäänsä tietoa
- Puolet järjestöistä ei mainitse mitään kerätyn tiedon hyödyntämisestä

Havainnot tiedonkeruusta (2/2)

- Järjestöt pitävät seurantatiedon keräämistä tärkeänä toiminnan kehittämisen näkökulmasta
- Moni järjestö toteaa, että kerätty tieto on riittämätöntä tai sisällöltään sellaista, ettei sillä kyetä arvioimaan toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutumista
- 12 järjestöä kertoi tehneensä yleisavustuksella laajempia, tuhansien vastaajien otokseen perustuvia väestökyselyitä, mutta näiden aineistojen tarkempi esittely, tuloksista kertominen tai aineiston kytkeminen yleisavustetun toiminnan tavoitteisiin ei käynyt raporteilta ilmi

Raportoitu toiminta

	järjestöä
Viestintä	147
Edunvalvonta	133
Kehittämis- ja arviointitoiminta	109
Muut toteutettavat toiminnot	99
Jäsen/paikallisjärjestöjen tukeminen	85
Jäsenpalvelut	81

Havainnot ja kehittämis- ja arviointitoiminnasta

- vastaajia 109/171

Lomakkeen täyttöohje esim. arviointituki ja toimintojen kehittäminen

- Taso, jolla tavoitteita kuvattiin vaihteli hyvin suppeasta hyvin laajaan
- Toiminnan sisällössä kuvattiin
  - järjestön kokonaistoimintaa
  - kaikkea kehittämistoimintaa
  - seurannan ja arvioinnin menetelmien kehittämistä, tiedonkeruun menetelmiä ja tiedon hyödyntämistä
  - myös muulla kuin yleisavustuksella toteutettua toimintaa

Havainnot edunvalvonnasta (1/3)

- vastaajia 133/171

Lomakkeen täyttöohje: esim. vaikuttamistoiminta, lausunnot, kohderyhmän edunvalvonta

Edunvalvonnassa on havaittavissa kaksi pääluokkaa:

- vaikuttaminen lainsäädäntöön
- vaikuttaminen rakenteisiin

Kohderyhmän ja tavoitteen mukaan aineisto voidaan jakaa neljään erilaiseen luokkaan:

- rajattu kohderyhmä ja laajat tavoitteet (esim. erilaiset vähemmistöt)
- laaja ja heterogeeninen kohderyhmä ja laajat tavoitteet (esim. ikä- ja elämäntilannesidonnaiset ryhmät)
- rajattu kohderyhmä ja rajatut tavoitteet (esim. sairaus- ja potilasryhmät)
- laaja kohderyhmä ja rajatut tavoitteet (esim. mielenterveys- ja päihdejärjestöt sekä tarttumattomat taudit)

Havaintoja edunvalvonnasta (2/3)

- Saadusta tiedosta ei käy selkeästi ilmi millä tasolla (valtakunnallinen vai alueellinen) edunvalvontatyötä järjestöissä tehdään
- Toiminnalle asetetut tavoitteet eivät aina kuvaa riittävän selkeästi mihin asiaan halutaan muutosta ja minkä tasoisista muutoksista on kyse (esim. laki, asenteet ja toimintatavat)

Kehitettävää:

Kahden vuoden aikajänne edunvalvontatyön tuloksellisuuden todentamiseen on yleensä liian lyhyt. Lainsäädäntöön liittyviä edunvalvontatavoitteita on usein sidottu hallitusohjelmakauteen.

Havaintoja edunvalvonnasta (3/3)

- Annetut lausunnot: vuonna 2016 -1118 lausuntoa, vuonna 2017 - 1376 lausuntoa
- Saadun tiedon perusteella järjestöjen edustamien kohderyhmien tarpeita on tuotu päätöksentekijöiden tietoon ja niitä on huomioitu kohderyhmien asemaa koskevien lakien valmistelussa
- Lausuntoja annetaan eri tarkoituksiin ja eri toiminnan tasoilla

Kehitettävää:

Pelkkä annettujen lausuntojen määrä ei kerro toiminnan tuloksellisuudesta. Tärkein tieto on se, mitä annetusta lausunnosta seuraa ja mitkä tekijät ovat edistäneet tai estäneet tavoitteen saavuttamista.

Havainnot viestinnästä (1/3)

- vastauksia 147/171

Lomakkeen täyttöohje: esim. viestinnän henkilöt, jäsenlehdet, tiedotus, internet-sivut

Viestinnän luonne	Tavoite
Ulkoinen viestintä	näkyvyys, tunnettuus ja yleinen tietoisuus
Kohderyhmäviestintä	saada kohderyhmää mukaan toimintaan
Sisäinen viestintä	tiedottaminen jäsenille ja henkilöstölle
Yhteistyökumppaniviestintä	tehdä kohderyhmän tarpeita ja tilanteita näkyväksi ammattilaisille
Päättäjäviestintä, vaikuttamisviestintä	eduskunta, kansanedustajat
	Ei selkeitä viestinnällisiä tavoitteita

- Kohderyhmän tavoittamisen todentamisessa puutteita (esim. kun koko väestö määriteltä toiminnan kohderyhmäksi)
- Viestintä ja edunvalvonta ovat kiinteästi yhteydessä toisiinsa ja usein edunvalvonnassa ja viestinnässä raportoitiin samoja asioita

Havaintoja viestinnästä (2/3)

SOSIAALI- JA
TERVEYSJÄRJESTÖJEN
AVUSTUSKESKUS

	2016	2017
Verkkosivut	127	134
Kävijöitä verkkosivuilla	20 194 109	23 538 404
Tilaisuuksia/tapahtumia yleisavustuksella järjestäneitä järjestöjä	111	119
Yleisavustuksella järjestettyjen tilaisuuksien lukumäärä	19 300	22 069
Tapahtumiin osallistuneita	711 357	707 756

- Valtaosalla yleisavustusta saavista järjestöistä on verkkosivut, monella useampi kuin yksi sivusto

Havaintoja viestinnästä (3/3)

Vuonna 2017:

- 142 järjestöä oli Facebookissa ja 105 oli Twitter-tili
- 101 järjestöä julkaisi jäsenlehteä
- Osa järjestöistä tavoittaa jotkut erityisen tuen tarpeessa olevat kohderyhmät sosiaalisen median kanavien avulla parhaiten verrattuna muihin viestinnän kanaviin
- Sosiaalinen media mahdollistaa valtakunnallisen tavoittavuuden (esimerkiksi anonyymi vertaistuki)
- **Jäsenlehdet** ovat yleisiä viestinnän kanavia. 65 järjestöä julkaisee lehteä sekä sähköisesti että painettuna, pelkkä painettu lehti on 38 järjestöllä, pelkkä sähköinen neljällä

Havaintoja jäsen/paikallisjärjestöjen tukemisesta

- vastaajia 85/171

Lomakkeen täyttöohje: esim. jäsenjärjestöille annettava rahallinen tai sisällöllinen tuki, mm. koulutukset

- Jäsenjärjestöille annetun tuen sisällöt olivat esiintymisjärjestyksessä:
  - Erilaiset jäsentapahtumat
  - Koulutukset
  - Neuvonta ja ohjaus
  - Jäsenyhdistysten keskinäisen verkostoitumisen sekä yhdistysten toiminnan tasalaatuisuuden takaaminen
- Raportoidun tiedon perusteella ei aina pysty arvioimaan oliko toiminta suunnattu jäsenjärjestöille, kuinka paljon toimintaa järjestettiin tai kuinka monta henkilöä toimintaan osallistui
- Usein esitetyt tulokset eivät perustu dokumentoituun seurantatietoon. Lähes puolessa vastauksissa on pelkästään todettu ”jäsen- ja paikallisyhdistyksiä on tuettu”

Havainnot ja jäsenpalveluista

- vastaajia 81/171

Lomakkeen täyttöohje esim. jäsenrekistereihin liittyvät toiminnot

Useimmin mainittuja jäsenpalveluita olivat:

- Jäsenrekisterin ylläpitäminen, jäsenmaksujen perintä ja tilittäminen jäsenyhdistyksille
- Jäsenkirjeet, jäsenlehdet ja muut julkaisut
- Tapahtumat, retket, leirit
- Neuvontapalvelu ja koulutukset
- Raportoitiin osittain samoja asioita kuin jäsen/paikallisjärjestöt-osiossa
- Aineistosta ei aina käy ilmi, onko toiminta tarkoitettu vain jäsenille, vai onko kyseessä kaikille avoin toiminta
- Osaan tapahtumista oli jäsenhintaa

Havaintoja muusta yleisavustuksella toteutetusta toiminnasta, vastaajia 99/171

Lomakkeen täyttöohje: ne toiminnot, jotka eivät sovellu edellä mainittuihin vaihtoehtoihin

'Muu yleisavustuksella toteutettu toiminta' sisältää:

Ryhmittely	Toiminta – Esimerkkejä sisällöstä
Järjestöjen sisäiset toiminnot	Luottamuselinten organisoituminen, strategiatyö, taloushallinto, hallinto, tieto- ym. järjestelmien kehittäminen, työolosuhteisiin vaikuttaminen ja työhyvinvointi
Ohjaus- ja neuvontapalvelut	Neuvontapuhelimet, tulkkauspalvelut, oikeudellinen neuvonta, hanketuki
Tiedon tuottaminen ja jakaminen	Tutkimukset, selvitykset, oppaat
Kohtaava toiminta	Ammatillinen asiakastyö, vertaistuki- ja vapaaehtoistoiminta, kerho-, leiri- ja virkistystoiminta
Yhteistyö- ja vaikuttaminen	Yhteistyöverkostot, oppilaitosyhteistyö
Suureen yleisöön kohdistuva toiminta	Tapahtumat, seminaarit, kampanjat, keräykset

- Usein raportoitiin toimintaa, johon järjestöllä oli erillinen kohdennettu toiminta-avustus

Yleisavustuksen yhteistyökumppanuuksista

- vastaajia 171/171

- Yhteistyökumppaneiden määrä vaihteli 1-200 välillä
- Eniten yhteistyötä tehdään muiden järjestöjen kanssa
- Yleisimmät yhteistyömuodot ovat esiintymisjärjestyksessä ”muu asiantuntijaosaamisen vaihto”, ”tapahtumien järjestämisyhteistyö” ja ”ohjausryhmäjäsentyys”

Kehitettävää:

TVS-lomakkeen yhteistyötä ja yhteistyökumppanuuksia koskeva osuus soveltui heikosti kuvaamaan yhteistyön laatua ja laajuutta.

SOSIAALI- JA
TERVEYSJÄRJESTÖJEN
AVUSTUSKESKUS

Johtopäätös 1

Yleisavustuksen tuloksellisuus- ja vaikutus selvitys -lomake ei nykymuodossaan sovellu yleisavustuksen (Ay-avustus) tulosten ja vaikutusten arviointiin. Etenkin vaatimus eri näkökulmista kerättävästä tiedosta ei yleisavustettavan toiminnan osalta ole tarkoituksenmukainen.

Kehitettävää: STEA uusii avustusten haku- ja raportointilomakkeet sekä seuranta- ja arviointitiedon keruuta koskevan ohjeistuksen vuoden 2019 aikana.

Kehitettävää: STEA päättää vuoden 2019 aikana, millä tavoin ja miten yleisavustuksen seuranta toteutetaan jatkossa.

Johtopäätös 2

Yleisavustetun toiminnan tuloksellisuuden todentaminen ei ole järjestöissä riittävällä tasolla.

Kehitettävää: Arviointiosaamista on parannettava. STEA tulee tukemaan järjestöjä tässä työssä.

Johtopäätös 3

Yleisavustuksia on vuosien varrella myönnetty eri perustein, mikä asettaa järjestöt eriarvoiseen asemaan. Yleisavustuksella toteutetun toiminnan yhteismitallinen seuranta ja arviointi ei ole nykyisellään mahdollista.

Kehitettävää: Avustuksen saajien yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi yleisavustuksen myöntämisen kriteerit uudistetaan vuoteen 2021 mennessä. Lisäksi järjestöjen monimuotoisuus tullaan ottamaan huomioon nykyistä paremmin.

Kiitos!

Palvelemme sinua avustusasioihin liittyvissä kysymyksissä:

p. 0295 16001 (Valtioneuvoston vaihde)
stea@stm.fi

STEA, Kirkkokatu 14, 00170 Helsinki www.stea.fi
STEA, PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO

SOSIAALI- JA
TERVEYSJÄRJESTÖJEN
AVUSTUSKESKUS

